

کاوه جه لال*

له کوتایدا منم که
دهم به سه بژیکتی
تویژه، که واته
جاری پیویسته
من خوم بکه م بهم
بکه ره تویژه

به م به سئی تیگه یشن له
مینودی فینومینولوزی هوسریل،
بهو پیتهی نهم مینوده چوده
تیو زورینه کایه زانسیه کانی
دیبهوه، تمهه ش واکردوه نهم
مینوده نه مرق بودنه چیگه
باشه خدان و هؤکاریگ بون کارکردن
له کایه جیوازه کانی فله سه فه،
نه ده ب، سو سی ولوزی... ناد
له برگرنگی نهم پنگه دیارهی
فینومینولوزیا نهم دیداره مان
له گه ل مامؤسنا کاوه جه لال
مامؤسناي بهشی فله سه فه
له زانکوی را به رین ساز کرد.

ئا. هه ریم عوسمان

لیره‌دا پیتناسه کردن‌هودی تاگاییه. تیمه لهم میتووده‌ی هزریندا نه‌نیا به تاگایی کارداده‌کین، بؤیهه هه‌روهه‌ها ده‌ثوانین فینومینولوگی ناویتینن فهله‌سده‌یه‌کی تاگایی، یان یه‌کیکه له فهله‌سده کانی تاگایی (وهک فهله‌سده‌یه کانی، هیچگ، مارکس، سارتر، تادرورنون... هند). بینگومان فینومینولوگی وهک فهله‌سده‌یه‌کی تاگایی ثایه‌نمدی خوی هدیه و ثایه‌نمدیه‌که‌ی له میتووده‌کیدا درده‌کویت.

تیگه کلیلیه‌که‌ی فینومینولوگی برینیه له مه‌بسله‌کیتی. مه‌بسله‌کیتی وانه شن‌تاگایی. تاگایی هه‌میشه شن‌تاگاییه، له بره‌ته‌هودی نه‌مه به دیدی هوس‌ریل حه‌قیقه‌تیکی به لگه‌نه‌ویسه، نهوا مرؤف پیش نه‌هودی ده‌سنباث به نویزینه‌هودی زانسی، بؤ نموونه ده‌سنبدانه نویزنه‌هودی نالی، مه‌حوى، ده‌سنبدانه نویزینه‌هودی زمانی کوردى، یان وهک میزونوناس ده‌سنبدانه نویزینه‌هودی بزوونه‌هودی نه‌لیول و هند، نهوا سه‌ره‌نا گرده‌که تهم تاگاییه مه‌بسله‌کانی دیکه به‌هند و دربگریت و فینومینولوگیانه لیک بیویزینه‌هوده، که ثیبر له ره‌وئی خوی‌نویزینه‌هوددا خوی میتویدیانه بکات به فینومینولوگ، نهوددم گهر فه‌بله‌سوف بیت، نهوا ده‌ثوابیت وهک فینومینولوگ خه‌ریکی نویزینه‌هوده فهله‌سده‌یه‌کانی خوی بیت، خه‌ریکی نویزینه‌هودی فینومینولوگانه بیت.

پیویسه بؤته‌هودی بینا بکریت، نه‌نم بنه ما ره‌هایه‌ش له فینومینولوگیدا لوگیکی په‌ثیبه. نه‌مه نه‌لو لوگیکه‌یه که له خودا هه‌یه، وانه سه‌ربه‌خو له هزری سه‌بژیکل هه‌یه، بؤیه هوس‌ریل بسویتکی نموونه‌یی (نیدیال) ی پینه‌داد، له بره‌ته‌هودی لوگیکی په‌ئی سه‌ربه‌خویه، نهوا له هدر شوین و کاتیکدا به کاریبین، چواندنه گشتبیه‌که‌ی نادرورنیت، به پیچه‌وانه‌هوده نه‌هو چواندنه گشتبیه‌کی لوگیکی په‌ئی هه‌یه‌ئی، هه‌میشه بؤ هه‌موو که‌س کراوه‌ید، له بردده‌سندایه بؤ ریکخستنی فینومینولوگیانه‌ی هزر. گهر هوس‌ریل وهک فه‌بله‌سوفیک بلیت، فینومینولوگ ٹیوریه‌کی مه‌عريفه‌ید، یان به وانیه‌کی دی، میتوودیکی نویی فهله‌سده‌فاندن و هه‌ولمداوه بهم ٹیوریه‌کیشه دیرینه‌که‌ی فهله‌سده که جیابونه‌هودی سه‌بژیکت و نویزیکله، چاره‌سر بکم ناکو بهم شیوه‌یه چاکلرین ده‌رفه‌ث بؤ نویزینه‌هودی فهله‌سده‌فیه و سه‌رجه‌م زانسنه‌کانی دیکه بره‌خسیم، نهوا بؤ نزیکه‌هونه‌هود لهم ٹیوریه مه‌عريفه‌ید، پیویسه ره‌چاولی تیگه ثایه‌ثیبه کلیلیه‌کانی بکه‌ین، هه‌رودها لیره‌دا وهک ریگه‌برین هزری میتودیکمان هه‌یه که جیاوازه له میتووده فهله‌سده‌یه‌کانی دی، وهک تاودزگه‌راین دیکارت، نه‌زمونگه‌راین لوک، دیالیکیکی هیچل. يه‌که‌م شت

*به‌پیش فینومینولوگی ده‌رک‌گردن بابه‌لی ده‌ره‌کی (نه‌هودی له جیهاندایه) له ده‌ره‌هوده ده‌رگ ده‌که‌ین، له ناوه‌هودش ده‌رک‌گردن هه‌یه، واله دوو جار ده‌رک‌گردنه (تایا ناوه‌هودش شلی خوی هه‌یه؟ تایا گهر وایه، تیمه کام ده‌رک‌گردنه به‌هند ورده‌گرین؟ ده‌کری واژ له‌هودی ده‌ره‌هوده به‌پنیریت و پوبکریتله نه‌هودی ناوه‌هود؟ بینین له‌لاوه چونه؟ تیروانین به شیوه‌یه‌کی هه‌شکی چیه؟

- ۵۵۵- سه‌ردثا هه‌له‌لی گه‌یشنیتک به‌کلابکه‌موده. فینومینولوگی دیارده‌گه‌راین یان دیارده‌ناسی نییه، به‌لکو گرۆکناسیه، یان فهله‌سده‌فاندنیکه له پیتناو گه‌رانه‌هودی میتودتک بؤ لای خودی شله‌کان (رووکردنه خودی شله‌کان). شله‌کان واننا فینومینه‌کان و گرۆکه‌کان شله‌کان و فینومینه‌کان و گرۆکه‌کان لای هوس‌ریل هاومانای يه‌کدین، له بره‌ته‌هوده تیمه ناوه‌انین نه‌م میتووده ناوه‌بینین فهله‌سده‌فاندنه یان نه‌م میتووده ناوه‌بینین دیارده‌ناسی. پرسیاریتکی جه‌وهه‌ری که کردنان، له بندره‌ندا رووده‌کانه گوراندان به ٹیوریه‌کی مه‌عريفه. سه‌رجه‌م فینومینولوگی برینیه له ٹیوریه‌کی مه‌عريفه، لیره‌شدا گه‌رده‌که ٹیوری مه‌عريفه زانسیتک بیت، هه‌رودها ده‌ثوانین بلیین، فینومینولوگی میتودیکی نویزینه‌هوده. ناشکرایه میتوود بنه‌ماهه‌کی ره‌های

هۆسریل نههات
وهک فهیله سوقانی
پیش خوی ناگایی
ناو بنت جه و هر،
نهجا به رامبه ریکی
دیکه (جیهانی
دهره کی) دایینیت،
به لکو راسه و خو
ثاوه لا بوونی ناگایی
ی په یوه ست
به تالوز کانی مرؤف به
جیهانه و ه
خسله زیر نویزینه و دوده. هۆسریل
له جیهانی سره و نوونی ناگایی (مادام
ناگایی جه و هر، نهوا سره و نوونه و
چه سپتراوه) دینامیکی ناگایی ره چاو
کرد، واثا نه و هر ره چاو کرد که
چون ناگایی له شیوه جیاوازدا،
وهک موعایه شهی خویی، لای
مرؤف، یان نایه نیز لای خوازیارانی
هزرين (نویزه ران) ههید. تیمه
ده نوونین موعایه شه خویی کان لهزیر
سره ریگه ناگاییدا دابنین، وهکو
حه ز، خوش و سئی، کین، بیزئن
(بریاردان). هۆسریل لهم جیهانه و که
ژینجیهانه، مینودیانه پرسیاری روون
و تاشکراین مهتریفه بهرده خاٹ.
تیمه گه رانه و هر کمان ههید بهره و
خویی شی. به لام با جاری له جیهاندا
بمینه و ه. تیوه پرسیاری ده رکردنی
دهره کی و ناخه گیان کرد.

تیستا ده لین خوازیاری زانست له
جیهاندایه، ده یه ویت بیت به نویزه ر
له جیهاندایه، بیگومان له جیهانی کی
نایه نیدا: لهم هه ریمه تیمه دا که
مۆركی نایه نیه ههید و جیاواز له
ژینجیهانه کانی دی، نهانه ده نهانه
در او سیش. تهه راسنیه پیش هه
نه نجامادانی کی زانسلی. مرؤف له نیو
تھم ژینجیهانه دا ده رکی شله کان
و دراوه کولنوریه کان ده کاث،
ده یه ویت نویزه ری فه لسه فه بیت،
به لام هه روهها ده یه ویت وهک
میزوناس له میزووی بزوئنه و هی
نه یلول یان کسینی مسله فا بهرزانی،
وهک نه ده بناس له حسین عارف و
هنند بنویزه و هه، که واثه ژینجیهان

پیه. تیمه نه داوا کاریهی نه و له
بهره هه کانیدا ده بینن، نه و هه نا
نه میرو به نیشه کانی هه مو و جیهانی
هۆشمام کردووه. فهیله سوف نایه ث
به قسیه زل ده سپتیکا، به لکو
چاره سره کهی پیه (لانی کم له
روانگه خویه و هه).
* زانست و فه لسه فه بُو
فینومینو لۆگی لە سەر دوو بنه مای
جیاواز، چون کۆدە بنه و هه؟ ناگایی
مه بە سەر کیلی هۆسریل. تایا
ده نوانن نه مه به ئاسانی بناسین؟
فینومینو لۆگی رووده کانه
پرسیاری کی زۆر ئایه ث و گرنگ:
تایا چون ده شیت فه لسه فه زانست
بیت، یان چون فه لسه فه ده بیت به
زانست؟ مۆركی زانست چیه؟ که وانه
تامانچى هۆسریل پیگە ياندى نویزه ر
و زانیاه. لیره دا گەر فه لسه فه ش
بریئى بیت له زانست، نه و
فهیله سو فيش ده بیت به زانا. کائیکی
ده لین فینومینو لۆگی ده یه ویت مینود
بیت، نهوا به هه مو و خوازیاری کی
هزرين و نویزه نه و ده لیت: پەلە
مه کە و زانبوونی خویت وا زوو
رامە گەيەن، مینودیکی یان ئیوریه کی
مه عريفه زۆر گونجاو لە گۇرییه،
کە باشىر ده رفە ئی نویزه نه و ده
بُو ده ره خسینیت، مینوده کەش
فینومینو لۆگیه، یان فینومینو لۆگیه
وهک ئیوریه کی مه عريفه. نه
ئیوری مه عريفه يه مینودیکی نایه شی
ههید، کە خوبواردن له بپار.
سەرە ئە و جە خە کە من له
جیهان دام. له فینومینو لۆگیدا پیو سئه
نه منه بەھەند و دە بگیرت، کە
منیکی پسیکوفیزیکیه. مرؤف تیو
جیهانه. نه ده ره ده رکردنی
ههید، ده رکردنیش يە کیکه له
جوره کانی ناگایی. مرؤف ده بینت،
ده بیست و هنند. هۆسریل نههات

نهم کاره سەرە ئە، پیش راگە ياندى
خو و هک نویزه ر، نویزه نه و هی
دەر کەر دنە کانی خودی خویه.
هۆسریل ده بیزیت، نو
راسه و خو لە ژینجیهانه و هە ولە ده
ثاوه زمەندانه، خویت به ئیوری
نایه شی بکەیت به زانیاه کی نایه شی،
چونکە نهم جۆرە هەنگاوه کیشەی
راسنى چاره سەر ناکاث. گەر نو
بنە ویت بیت به نویزه ر، نهوا له
بەر دەم پرسیاری راسنیدايت، واثا له
بەر دەم پرسیاری روون و تاشکراین
مه عريفه دایت، نه وجا هۆسریل
ده بیزیت، فینومینو لۆگی ناکە
فه لسە فە يە کە، کە تىدا پرسیار و
کیشەی راسنى چاره سەر کراوه. لیره دا
گەورە دین فهیله سو فيک ده رە دە ویت،
کە کللىک و مینودیکی نایه شی
ههید و دە لیت من به هەر دەو کیان
هه مو و کیشە کانی فه لسە فە چاره سەر
دە کەم. نه مه نیشانە ئە و دە و دە کە
له روانگە خویه و هه، چاره سەر کەی

گهره که ره چاوی چهند فاکته‌یک بکهین: که سینی له سه‌ردمه‌یکدا، یان چهند قوئناغیکی بزووئنه‌وهیه کدا ده‌زی، ته و ره چله‌کی هه‌یه، شاریه یان گوندیه، شیخه یان پاریزده، نهوجا بُو نویزینه‌وهیه که سینیه گهره که له پال ته و فاکته‌رها ناوبراوانه‌دا ره چاوی لایه‌نی دیکه بکریت، وک زمان و شیوازی خوپوشین و ده‌رکوئش که سینیه که، شیوازه کانی سیاساه‌زکردنی، جوره کانی خوارکی، نامه کانی، په‌یوه‌ندی له‌هک زن و مندالله کانیدا، یان له‌هک زن‌هکان و مندالله کانیدا که له ههر زنیکی هه‌یه‌نی، نهوجا کولدان و به‌رخودانی و هند. سه‌رجهم ته‌مانه ده‌گرین به ره‌وشی فینومینتو‌لوگیانه وک هاویه‌ندی تاگاین ژرانسیندینال، که‌وانه بکه‌ری نویزدزه همه‌مو و که‌رسه ده‌رک‌کراوه‌کانی به نووسین و کوکراوه‌ی مه‌یدانیه و هله‌دزتینیت بُو تائی خویه‌نی په‌ئی، نه‌نیا له‌تیو تاگاین خویدا به شروق‌هی فینومینتو‌لوگیانه ده‌رفه‌نی گه‌یشن به بیریاری رون و تاشکرا خوش ده‌کاث. بُو ته کیشیه به هه‌مان شیوه ده‌نوانین بیربکه‌ینه‌وه له بزووئنه‌وهیه کی تائین، که سینیه کی تائین، هؤنره‌یک یان نیشیکی هؤنره‌ری، له مه‌ولانا خالید، دیوانی نالی یان قانع. خویندکاریکی به‌شی کوردی چیدی بُو نویزینه‌وهیه ک پیویسلی به ته یان ته و نیوریه نیبه، ته و سه‌رده‌ثا خوی کردووه به فینومینتو‌لوگیک، که‌وانه نایه‌ث تاوه‌زمه‌ندانه، یان به ریکحسنی نه‌کیکی، نیوریه ک «طبیق» بکاث، نویزینه‌وهیه کی دکنورا له سه‌ر نالی یان قانع بنووسیت، نهوجا دوای نه‌واوکردنی بیزیت: «نه‌واو، که‌لینه‌که‌م پرکرده‌وه، نازه هیچ نه‌ماوه

یان باهه‌ث به‌گشته‌یه. گهر من به دیدی هؤسیل له تاگاین خومند، له تاگاین ژرانسیندینالدا، خودی باهه‌تیم به‌گشی دیاری کردیت، ٹه‌وا نه‌ک نه‌نیا ده‌شیت فه‌لسه‌فه باهه‌نی نویزینه‌وهکانم بیت، به‌لکو هه‌رودها زانسه کانه لیبان بُو نویزینه‌وه: له هه‌ر یه‌که یان باهه‌تیکی به خو نایه‌نی و کیشیه کرکیه کم خودی باهه‌تین بیت، ٹه‌وا نه‌نیا ده‌شیت فه‌لسه‌فه ده‌نوانم روو له ههر باهه‌تیک بکم، که‌وانه مانمائیک و فیزیک، میزهو و جیوگرافی و هند بخه‌م سه‌ر زه‌مینه‌ی فینومینتو‌لوگی، یان بیانکه‌م به زانسی فینومینتو‌لوگیانه. ههر کیشیه کی که من په‌یوه‌ند به نویزینه‌وهی باهه‌تیکه و بیخوینمده، ده‌رکی بکم، ههر کیشیه کی که من وک که‌رسه کوکیه کمده به که‌رسه‌ی مه‌یدانی و نووسراوه‌وه، نه‌نیا وک ده‌رک‌کراوه که‌هندی و درده‌گرم، نهوجا دوای پیکه‌نیان له تیو کایه‌ی تاگاین ژرانسیندینالدا، وک شنی پیکه‌نیارا که هاویه‌ندی تاگایم، ده‌یکم به باهه‌ش لیتویزینه‌وه دوای نه‌واوکردنی ته‌کاره، دوای گه‌یشن به فینومینه‌کان، بپیار ده‌دهم. به‌لئی به دیدی من ده‌شیت «نووسراوه پیروزه‌کان»ش، شله پیش‌بینیکراوه نادیاره‌کانیش، بکرین به باهه‌نی نویزینه‌وهیه کی بکریت به باهه‌نی فینومینتو‌لوگیانه بکریت به میزهو. با ته نموده‌یه و ده‌مانه‌وهیت له فینومینتو‌لوگیکی هؤسیل نیگدین. من دوای نویزینه‌وهیه لوكیکی په‌ئی و ریکحسنی هزرم ده‌نوانم له فینومینتو‌لوگیکی کی ژرانسیندینالدا له به‌دیهینانه کانی تاگاین بُو نویزه‌وه، واها جیهان که ژینجیهانه، به میزهدی خوبواردن له بپیار بکم به باهه‌نی لیتویزینه‌وه. تامانجی من لیره‌دا دیاریکردنی «خودی باهه‌تینیه»،

که پیش کارکردنی زانسی له‌گوئیه، به همه‌مو شت و دیارده‌کانیه‌وه به سه‌بزیکن خوازیاری نویزینه‌وه دراوه. بُو نموفونه لام هه‌ریمه‌ی تیمه‌دا چه‌ندین پرسیاری به‌واشا له‌گوئین و باهه‌نی نایه‌نی زانسنه کان، توهش ٹه‌رکی زانسنه کانه لیبان بُو نویزینه‌وه: له سروشی یاسا، له زمان، له مائمه‌یک و فیزیک و کیمیک، له جیوگرافی و میزهو، له دیارده‌ی «کچ» له سه‌رجهم هونه‌رکاندا و هند. ههر ناکه بواریک بگرین، باهه‌تیکی هه‌یه، ٹه‌وا نه‌نیا له‌برنه‌وهی فینومینتو‌لوگ نهوجا له‌برنه‌وهی باهه‌تیکی به‌گشی سه‌رده‌نا له خودی باهه‌تیکی به‌گشی نویزینه‌وه، واها رووی کرده‌نه خودی شله کان یان فینومینه کان له‌تیو تاگاین په‌ئی خویدا، ٹه‌وا گهر زانای ههر بواریک بیت، ده‌نوانیت نه‌وا بواره زانسنه نایه‌نه بکاث به زانسیکی فینومینتو‌لوگیانه.

لیره‌دا پیویسنه به‌تاگاین له کیشیه کی بنه‌ماین. نویزینه‌وهی لوكیکی برینیه له بنه‌رده‌شی فینومینتو‌لوگی. من ده‌بیت سه‌رده‌نا له لوكیکی په‌ئی، له نیگه و رسنه کانی، بُو نویزه‌وه، ناکو بهم شیوه‌یه کرکیان له‌تیو تاگاین خومند دیاری بکم. ته ره‌وشه زور ره‌خنه‌یه لیگراوه، به‌تایه‌نی تادورنخوی چه‌ند جاریک ره‌خنه‌یانه پیوه خه‌ریکردووه، به‌لام با ته کیشیه و دلاوه بنین، چونکه جاری تیمه ده‌مانه‌وهیت له فینومینتو‌لوگیکی هؤسیل نیگدین. من دوای نویزینه‌وهیه لوكیکی په‌ئی و ریکحسنی هزرم ده‌نوانم له فینومینتو‌لوگیکی کی ژرانسیندینالدا له به‌دیهینانه کانی تاگاین بُو نویزه‌وه، واها جیهان که ژینجیهانه، به میزهدی خوبواردن له بپیار بکم به باهه‌نی لیتویزینه‌وه. تامانجی من لیره‌دا دیاریکردنی «خودی باهه‌تینیه»،

که وانه کیشه‌ی نهبوونی شیمانه بو
ناسینی سه‌رجه‌مانه‌ی جیهان له‌نیو
ناخه‌کنیدا دل‌امده‌مه‌وه، بو؟
له‌به‌ره‌وه‌ی ژرانسیندنس له‌نیو
ناخه‌کنیدا دراوه. ته‌مه گریمانه‌که‌ی
هوسریل ...

* **تَهْبَا تَهْمَهْ دَرْيِي تَهْوَهْ**
نَاهْوَهْ سَلَتِهَوَهْ، كَهْ تَيمَهْ نَالُوانِينْ گَشَتْ
جِيهَانْ بَنَاسِينْ؟

- بهلی زور باشد، هدر له‌به‌ر
ته‌وه‌یه که هوسریل له کوتاییدا گوران
ددادث به پرۆسه‌ی سینتیرس، واثا
پیکه‌هیان. بو نمونه ته‌وه ره‌لکه‌ندویسنه
که من ده‌رکده‌کدم (ته دارسیوه‌ی
به‌رامه‌رم ده‌رکده‌کدم). دارسیوه‌که
به‌ری گرثووه، سیوی سور بان زردی
گرثووه، لقیکی چره و لقیکی دیکی
که مگلایه، ته فورمیکی نایه‌ئی
هه‌هیه. من به پیکه‌هیان له‌نیو تاگاییدا
ده‌گم به رون و ناشکراهیه کی ته‌او
سه‌باره‌ث به ژوانسی بیریاران به‌سهر
ته و باهه‌نداء، نه‌گ من یه‌کسر له
هه‌لویسی تاسایی روزانه‌مه‌وه
بیریاری به‌سهردا بددم. خالیکی دی
ته‌وه‌یه که من به دیدی هوسریل له
پرۆسه‌ی پیکه‌نادا هیچ کیشه‌یه کم
بو دروست ناییت. بو؟ چونکه تاگایی
من مه‌به‌سنکیه، که وانه شله که له‌نیو
تاگایی مندا دراوه، که وانه شه که له‌نیو
کلومت خوی چونه، بهو شیوه‌یه ش
له تاگایی مندا دراوه. ته‌مه‌ش
گریمانه‌یه کی دیکه‌ی هوسریل.
تایا شله که ودک چی دراوه؟ ودک
هاوبه‌ند دراوه، به وانای گهر من
شنده‌رکردنم هه‌بیت، ته‌وا ته
ده‌رکردنه که له منه‌وه ده‌رده‌چیت
(که ده‌رکردنیکی ده‌رکه‌ی)، شله که‌ی
(دارسیوه‌که‌ی) له خوگرثووه. با من
له رونیه‌کیشه‌وه لیی بروانم، به‌لام
بممویت و نه‌ممویت تاگایی من
تاگایی ته و دره‌خنه‌یه، که ده‌رکم

هه‌میشه شنده‌رکردنه، وانای ته‌وه
ناگه‌یه‌تیت که شنیک هائینه تیو
ددرکردنکه‌ی منه‌وه، به‌لکو ته
روانیه که له منه‌وه ده‌رده‌چیت (له
منی پسیکوفیزیکیه‌وه)، هه‌میشه له
خویه‌وه شیروانینه، وانه نه دیدی من
ده‌چیت بو لای شله که، نه شله که له
ددره‌وه دینه تیو دیدی منه‌وه، به‌لکو
ته و دیده که کنوبیر تیسنا له‌گوریه،
خوی توبیزیک‌لخه‌رده‌ده، بو نمونه
شه‌کردان-دیده، نه‌سجیل-دیده،
نه‌پله‌ک-دیده، هه‌روه‌ها ده‌ثوانین
بیزین مرۆغدینه، به‌لام له‌به‌ره‌وه‌ده
پیویسنه جاری سه‌بزیکلی توبیزه‌ر
بیزیریه گوری، ته‌وا پرسیاری
ته‌ویدی ده‌لاده‌تیین، ده‌نا له
بنه‌ره‌ته‌وه ده‌رکردنه کان ده‌رکردنی
ته‌وانیدیکه‌ش، به وانای هه‌بوونی
په‌یوه‌ندی من له‌گه‌ل ته‌وانیدیدا له
خوهدگریت، به‌لام جاری ته‌مه و دلا
ده‌تین، چونکه له کوتاییدا منم که
ده‌بم به سه‌بزیکلی توبیزه‌ر، که وانه
جاری پیویسنه من خوم بکم بهم
بکه‌ره توبیزه‌ر. گهر هه‌میشه
ناگاییه کم شنناگایی بیت، ته‌وا بو من
پرسیاریک و دل‌امدراوه‌وه‌وه: جیهان
له و شیوه‌یدا که ته و خوی چونه، بو
من باهه‌خن نیبه، هه‌روه‌ها پیویست
ناکاث من ته‌زیه‌ئی خوم بددم و
نیوری بو ناسینی سه‌رجهم جیهان،
یان دراوه کانی نیوی دابنیم، چونکه
جیهان ژرانسیندینه، واثا نه‌شیاوی
زانینه، که وانه من هه‌رگیز ناثوانم
سه‌رجه‌میانه له‌باره‌ی ته‌وا بزامن، بفیه
گدر بمهمویت توبیزه‌ر بم، ته‌وا پیویسنه
خوم ته‌نیا به ده‌رکردنه کانمه‌وه،
به تاگاییه‌که‌ی خومه‌وه، خه‌ریک
بکم، به‌لام ته‌مه هیچ کیشه‌یه ک
بو توبیزینه‌وه دروست ناکاث،
چونکه درکردنکه‌یه من هه‌میشه
شنده‌رکردنه، جیهان‌ده‌رکردنه،

له‌سهر قانع بوئریت». نه‌خیر ته و
وه‌ک هزرفانیکی فیتو-مینتو-لوق خوی
به قانع بان نالیبه‌وه خه‌ریک ده‌کاث،
ته و توبیزینه‌وه‌یه کی فیتو-مینتو-لوق‌یانه
نه‌نجام ده‌داث، ته و هه‌قی نیبه
به‌سهر کوردیناسیکی ته‌زمونگره‌را،
تاؤزه‌گهرا بان دیالیکیکیه‌وه، چونکه
بو ته و «چون»ی کارکردنکه‌که‌ی سه‌نگی
مه‌حه‌که نه ک «چی» بیه‌که، واثا نه ک
با به‌نه‌که، بو نمونه قانع بان نالی.
توبیزه‌رانی دی، گهر سه‌بزیکت بن،
ده‌ثوانن له‌سهر هه‌مان «چی»، واثا
له‌سهر هه‌مان هه‌ونه‌ر، نالی بان
قانع، به مینودی خویان توبیزینه‌وه
بکن. به کورش: ته و نایه‌یه ته‌کس‌هه
که‌ردسه‌کانی ریکخاٹ، بیریار بداث.
ته‌وه که به‌رده‌وام له بزووندایه
و پرسیار ده‌کاث، وه‌لام پرسیار
ده‌دائله‌وه و وه‌لام ده‌کانه‌وه به
پرسیار، تاگایی ژرانسیندینه‌له و ده‌په‌خشیت.
با جاریکی دی بکه‌ریتنه‌وه بو
پنله‌که‌ی سه‌رنه.

وه‌ک گونم، مرۆڤ پیش هه‌ممو
شنیک له ده‌رکردنکه‌کانی خوی
ده‌توبیزینه‌وه ناکو خوی بکاث به
سه‌بزیکت، به بکه‌ری فه‌لسه‌فه
وه‌ک زانست بان به بکه‌ری
زانستی، هه‌روه‌ها تاکشکایه تیگه
کلیلیه‌که‌مان له فیتو-مینتو-لوق‌یدا
نیگه‌یه مه‌به‌سنکه‌کنیه، نیگه‌یه تاگایی
مه‌به‌سنکه‌کنیه. گهر من بیسین و
بیسین و بونکردنی شله‌کانی جیهانم
هه‌بیت، ته‌مانه ده‌رکردنکه‌کانی
منن که بیگومان به‌گوره‌ی
کلیله‌که‌ی فیتو-مینتو-لوقی شنیسین
و شنبونکردن و شیروانین (وانه
روانین هه‌میشه شیروانین، بیسین
شنبیسینه ...). تیسنا لیره‌دا هوسریل
ده‌بیزیت، ته‌نم تاگاییه که هه‌هیه و

بم، تهوا به سه رجهم ده رکردنده ده ره کيده کانمه وه خوم له نيو جيهاندا ده بینمه وه، تهوا جا گدر به نیوریبه کي نایه‌تی برياره کام به سه روداده میزروويه کاندا بددم، تهوا سه رجهم کاره که من ده يکه، شیوه کي میزروناسیبه، به لام منیکی خوره لاثی که هه سنه دژبر یان لایه نگیرم هه يه، حه زم له ره انبیزیه، به هوی ناتازدیه وه ده رسم له زور برياري رون و ناشکرا و هند، هره گز نیورینه وه کي میزروويه ورد و ثا راهدي شيان فینومینولوگ بم، تهوا سه رجهم شیوازی کارکردن ده گوریت. تهود که من پیوهی خه ریک بددم، هنیا ده رکردنه هوشه کي به کان خومن که بینگمان ده رکردن-ده رکرداون دوای له کارخستن ده رکردن ده ره کيده کامن. بو رونکردن وه نمونه دارسيومان هینایه وه. چون جه خست بین که ده رکردن ناخکي که مان هیچ گوریتکی به سه ردا نه ها نووه؟ تیمه جه خلین، چونکه ده رکردن ده ره کي شیک ده رکردن کومنی ته و شنیده که له جيهاندا هه يه، ده رکردن که شمه به سنه کي، که وانه من که ده پهرينده وه بو هه لویسني فینومینولوگيانه، به واناي بو ده رکردن ناخکي، ده رکردن ده ره کيکه کام و ده گز ماوه نه وه. تيسنا ليره دا جاريکي دی ده بخمه ریز نیورینه وه فینومینولوگيانه وه. سه ره دا ونم من پسیکوفیزیکي له بالکونه خومه وه لوه باخه له و بهر ده روانم که دارسيوه کي نیدايه، ده روانه کشم دارسيو-روانيه. دارسيو-بیننه، که وانه ده رکردن ده ره کي، وانا شنده رکردن. گهر من تاوه زگه راهيکي ديكارثي بوومايه، تهوا گومانم له ده رکردن کان خوم

گه ر من له
هه لویسني
سروشيه وه خه ریکي
نیورینه وه بم،
تهوا به سه رجهم
ده رکردن
ده ره کي کانمه وه
خوم له نيو جيهاندا
ده بینمه وه، تهوا
به نیوریبه کي
نایه‌تی برياره کام
به سه روداده
میزروويه کاندا بددم

* به لام ثا چهند دليابين
له کارمان خسلووه؟ چون خوم
نه بويم له برياردان؟
- له کاري ده خدم، وانا بريار
ناددم به سه ره کردن که مدا.
تهو شنه که ده رکم کردووه، يان
شنده رکردن که م، ده هيلمه وه
به بن نه وهی برياري به پهله
به سه ردا بددم، بو نموونه بېیم
کاريگره يه ده ره کي به کان رېگربوون
له دامه زراندنی دهوله کي کوردي؟
«جيگرافي شاخاوي کوردىسان
به ره بست بووه له سه ره وتنى
ميرنشينيک به سه ره نهان ديكه دا و
دامه زراندنی دهوله کي يه کگرنووی
کوردي؟ و هند، تهوا جا له يه کيکي
لهم گريمانه وه نیورینه وه کام،
نوسينه کام، ناوهلا بکم. (نیوختن)
به واناي خوبواردن له برياردان. با
بگه رهينه وه بو پرس نیورینه وه
زانسى. گهر من له هه لویسني
سروشيه وه خه ریکي نیورینه وه

کردووه يان تيسنا ده رکي ده کم.
نهو ناگاييه که له منهوه ده ره چيت،
ده ره خت-ده رکردن. نه موزيکه
که تيسنا ده بیسنه، موزيک-بیسنه،
ده روههها من نهندېشەي سه بيرانىكى
دوپيئى خومانم هه يه، که چون
هه موو له باخه كدا دانىشبوون،
پىددەكەنин، شاييمان ده كرد... من
ده ثوانم سايکولوژيانه دالغەي نه
سەيرانه لېيدەم، به خه يالى خوشەوه
له نیویدا بزر بيم، ده سئى نهو كيده
بگرم که تەقىندارى بۈوەم، به لام من
ده روههها ددۇوانم نەم تەندىشەي
بکەم به رەوشىكى فینومینولوگيانه.
چون؟ من دەشىت لەم يان لە سائە
بپوانم که چون من خوشەم له وئى
لە و سائەدا دانىشۇوم، پىددەكەنم و
ھند، من تيسنا له نيو خەيالىكىدا بزر
نه بۈوەم. يان من بۇ نموونە نايەم
پەيوەند بە رەوشىكەو پەرچاندىكى
ئەزمۇنگرا نەنجام بىدم و دەست
بکەم به كۆكىردنەوە و لېيدەرکردن،
نا دەگەم بە ئوانلى برياردانى
لۇگىكى. بو نموونە له كۆي هەموو
ده رەخىلە ده رکرداون کان، تەوانە
دەرىكەم کە بە جورىتكى نایه‌تى
نا گونجىن، تهوا جورىتكى نایه‌تى کە
پىتكەوە دەگۈنچىن، كۆيان بىگەمەوە
و بلىم: نەم درەخنانە سەۋەپەرن.
فینومینولوگى نەمەي ناوىت. من نەم
ده رکردنەي خوم، نەم هەلەلویسنى
تيسنا هەممە، لەكار دەخەم، كەوانە
نەمەي تيسنا هە يه و روانىنە له
ده رەخىلە، نەنیا هەلەلویسنى
سروشيه يان تاسايلە و من له کاري
ده خەم، دوای نەم لەكارخستنەي
هەلەلویسنى سروشيه کە راسە و خۇ
ده گەم بە هەلەلویسنى دووەم، کە
ھۆسىرلە ناوى دەتىت هەلەلویسنى
فینومینولوگيانه. من لېرەدا دەگەمە
بەرددم پرسى پىكەتىان.

خوم بتویزمهوه. جگه لهوه تیمه خومان له بنهرهند به شیوازی جیا نهک فینومینولوگیانه تهم نهزمونهی له کارخسنهن یان کوزاندنه و همان کردووه. بیریکه روه له دالغه یه ک. ثو به سه ر شه قامیکدا ده رویت، له تیو دالغه یه کدا نقوم بوبیت، پیپده که نیت، له گکل هه فاله کانت یان ده سکنگرانه که ندایت، که چن ٹه نیا به سه ر شه قامه که ده رویت و ده رکی تهود ناکیت، که به لای چ مالینکدا ده رویت و کن به لاندا نیده پهربیت. ته و پرسیاره له خویت بکه، که داخو تهود کیته که نهندیشه که یه هه یه؟ خو ٹه و دش هدر منیکه. تیسنا و دره تهم دوخه فینومینولوگیانه بگره نهک له شیوهی دالغه و خه یالی پسکولوگیانه دا، به لکو تاگامه ندانه ووهک منی نویزه ریک و دریگره، منیک که شنده رکگردتیک یان دره خست- ده رکردتیکی 55 کی کردووه به ده رکرن- ده رکراوی ناخه کی، نه و جا جمارتکی دی لیئی ده روانیه وه. تایا ته و منه، که تیسنا و دک نویزه ریک له و حالله ده نویزیله وه، له شی پسیکوفیزیکیں و دلاوه نه ناواوه؟ تایا ره و شیکی نایه یه به بر دیدی ته و ده نیه؟ تایا ته و دش هدر منیک نیه؟ هوسریل تهم منه ناو ده تیک منی ژراسنیدنال.

* ئایا و ھەر نانى ئەم دەركىرىدە
جىيە؟

*ددری ناکهینه دههوه، بهلکو
دیدیکهین به دهکردن ناخه کی،
وائه جارتکی دی له دوختکی
هوشه کیدا لیس دهروانین. تو تیستا
له و گوله دهروانیت، تایا روانینه که ث
گول-روانین نیه؟ تیستا نه ماشای
من بکه! من تیستا بن نهودی له
گوله که بروانم، راسنه و خو و هک
روانینه یه که مجار لیس دهروانمهوه،

نهوا پهرينهوه يه كت نهنجام داوه
نوي نيو کایه يه کي ٿرانسيئيدينال، که
هوسريل ناوي ڏهنيت کايدي تاگاين
بهنهٽي. ٿemeش واژه يه کي ئايهمي
فيئونميتو لوگييه، که هوسريل له کانلى
هدرگرئووه، هروهها نايست ٿيگه هي
کوئاندهوه به وائي وشه و دريگرين،
نوي نهودي لهم کيشه يه باشر نبيگين،
پيوسيه براين که هوسريل بو
هوسفی ٿم ميٽووه چهند واژه يه ک
که کارده هيئيت، و هك «له کارخسني
پريار»، «بردنهوه رووه و کروگ»،
«دانان له نيو کوانهدا»، «خوبواردن
مه پريار». جگه لهوه ٿيمه دهوانين
لهم کيشه يه به نموونه هي جه بر
روونبکهينهوه. له جه بردا رسنه ههن
مه ناووه و له ڏهرهوه که وانه.
تايا ههنا ٿهو کاشه که من خوم به
رسنهٽ ناو که وانه که ووه خهريک
دكهم، نهوانه دهرهوه که وانه کهم
که کوراندوه نهود (و دلاوه نه ناوه)؟ تايا
مه داناني رسنه يه ک له نيو که وانه دا
هيچ گورانيک به سهر رسنه که دا
هانووه؟ بيگومان نه گورراوه. ٿeme
نهنها رونکردنوه يه که به زمانى
ماٺمائيك. با ٿيسنا رووبکهينهوه
پيئنلودي خوبواردن له پريار. که من
خوم ڏهبويرم له پريار دان به سهر
بايهٽيکي ريالد، به سهر بابهٽيکي
ددره‌گيي نيو فهزادا، نهوا بهمه
کيشه م بو چيناپيت، چونکه شنه کهم
نه تاگاين مه به سنه کيدا پيدراوه، وانا
تاگاين من همه مشه شت-تاگاينه،
که وانه پيوسيت ناکاث لهوه بئرسم که
نه توانم به مه عريفه هي روون و ئاشڪرا
نگهم. هوسريل جه خُت ڏهکاث،
شنه که خوي به راسني چونه، ٿهو
شنه هدر نهوا هاوبهندی تاگاينه و
نه هله لويسي فيئونميتو لوگيانه دا هيچ
گورانيکي به سهردا نايهٽ، که وانه
من نهودهندم به سه که له تاگاين

ده‌گرد، یان جیهانم ده‌خشنه ژیر گومانی مینویدیوه، له پیناو گه‌یشنندا به بیگومانی مه‌عريفه. هوسریل جیاوازه. نهم گومان له هه‌بوونی جیهان ناکاث. جیهان هه‌هه، منیش ته‌وهندم به‌سه که برازن نهم جیهانه چونه. ته‌مه ٹاکه داواکاریس هوسریل. من ده‌زانم جیهان چونه، گه‌ر هاثنوو به بیپوودی خوبواردن له بپار له هه‌هه‌لویسئی سروشیوه و په‌پریمه و بو هه‌هه‌لویسئی فیتومنویلوگیانه، که‌وانه گکور من خوم له مرؤفیکی جیهانیه و بجکه‌م به سه‌بزیکنیکی ژرانسیندینال و له کابه‌ی فیتومنویلوگیدا له تاکاییم بنویزمه ووه، که بیگومان تاکاییه کی ژرانسیندیناله. تیستا من چه‌ند جار وثم «من»، یان «من بیکدهم». تیمه پیویسله ته‌م منه رونبکه‌ینه وه. من له‌سهر بالکونه‌که‌وه ددروانم. ته‌وه من جیهانیه، من پسیکووفیزیکه که ددروانیست. من شنده‌رکردنم هه‌هه، به‌لام که من هه‌هه‌لویسئی سروشی له کاردخه، ته‌وا لیره‌دا خویشم و دک مرؤفی جیهانی له کارده‌خه. تیستا چن دینه گکوری؟ من ژرانسیندینال. ته‌وجا ته‌و شنده‌رکردنه ددره‌گه که له گکوریه، تیستا ددرکردن-ددرکراویکه که له منی ژرانسیندیناله و ده‌رده‌چیت. من گکوراهه وه. خومم له کارخاست.

* با تیستا هه‌سئی خویشت پت بلیم، راسته ده‌وی هه‌سث به خه‌واندنی موکناییزی و سیحری ده‌کهم، نازانم چون خوم ده‌کوژینمه ووه، چون خوم له کارده‌خه؟

- من ده خوازم به زمانی هوسریل بدلویم. بیربکه‌ره ووه، که چون نو له هه‌هه‌لویسئی سروشیدا له جیهان ددروانیست، چون ددرکرکی کاتیک ددپه‌پرینه وه بیو هه‌هه‌لویسئی فیتومنویلوگیانه،

داددات، ئەنیا ئەو ناوانە وەک واثامەند وەردەگریت کە ئاماژە بۇ بايەتىكى رىالى ئىتو جىهان دەدەن، بەلام واثاسازىي فىئۇمېنىۋۇلىگى جىياوازە. واتا لاي ھۆسۈرلەپ بىرىشىلە ناودرۇكى دەرىپىن. تىمە بە دەرىپىن يان بە نوسىن واثايدىكى (مەغزايدىكى) دەگىيەنин. لە دەرىپىندا ھەميسە بايەتىكى مەبەسىنە، بەلام ئەو بابەتى دەرەكى نىيە، بەلکو بە زمانى ھۆسۈرلە بايەتىيەكى دروستكراوه بەرىي ئاكاپىي واثاخەرەوەي مەبەسىنەكىيەوە. من لە رۇوىي فىئۇمېنىۋۇلىگىيەو ناۋانەم لە خۆمەوە سووگ و ناسان بە وشە و ئىرمى چەسپىنراوى كوردى خەرىكى هزىرىنى فەلسەفەيى بىم، يان گەر من جىيۇڭرافىنائىكى فىئۇمېنىۋۇلىگى بىم، چىدى لە ئۇيىزىنەوەيەكمدا دەسەنۋازەي «دەشلى كوبىه»، «شاخى گۆزىزە» بەكارناھىتىم، چونكە ئەو ناوجەيە كە من دەركم كردووە، ناوجەيەكى كەردىلەنە نەك دەشلىنى، ھەرەھەوازەي «شاخ» بۇ بەرزايىھە كى سەخت و ٹۇرقىدار دەگۈنچىت نەك «گەردىكى بەرزىيە وەك گە گۆزىزە». من ئىسلا ھەلۇيىتىكى تاساين رۆزانەم پەيوهند بە واژوو وەرنەگرۇوە، واتا من ئەنیا خۆم بە وشە دەرنابىرم و بەم دەرىپىنە ھەردا سووگ و ناسان رۇو لە شىئىك بىكەم، بەلکو ئەنیا ئەو بەھەند وەردەگرم كە من مەبەسىنەكىان رۇوم ئىتكىردووە، لېرىشدا من واثايدىكى، مەغزايدىكى، دەردەپىرم. بۇ فىئۇمېنىۋۇلىگى ئەم بايەت رووئىكراوه گىرنگە، بۇيە پېۋىسەنە ھەلۇيىتى ئاساين، سروشىنى، لە كاربىخىت ئاكو بۇانىن كرۇكى بايەنەكە دىيارىيەكەين. من لە كرۇكىدىدا روانىنەكى ئازادم ھەيە و بەم رىيەوە فۇرمى گىشىن بايەنە رىالەكە بۇ من دەردەكەۋىست. من

خۆى دەھىتىنەوە، با تىمە ئەم سەرمىزەمان بە نموونە وەرىگىن. كاغەز و كوبى قاوا، پاكەتى جىگەرە و شەكەدان... لەسەر ئەم مىزەن، بىروانە ئەم ھەمۆ شەھى ئىتىھ، من ھەمۆيان دەبىن، واتا دەركىان دەكەم، بەلام كاتىك دەپەرىتمەوە بۇ ھەلۇيىتى فىئۇمېنىۋۇلىگىانە و ئەو شەكەدانە دەخەم بەر دىدەم، ئەوا لە ئىتو سەرچەم پەيوهندىيەكەي دەرمكىشاوه، ئەنیا مەبەسىن ئۇيىزىنەوەيە لە شەكەدانەكە، بەلام من دەزانىم، كە ئەو شەكەدانە ئەنسىنەتىنە، من دەۋانىم ھەنئا بىدۇايەكى لە لارۇوی جىياوازەوە نەماشىاي بىكەم و ھەر جارە ناودرۇكىكى ئاكاپىي ئەو شەكەدانەم ھەيە ...

* لەسەر ئەم نموونەيە، تىمە روانىنى مەبەسىنە كىمان ھەيە، لەنائ ئەم ھەمۆ شەنائە كە لەسەر مىزەكەن، تىمە شەكەدانە لەلەبىزىرىن، دەي�ەنە دۆختىكى ئەنسىنەتىلەوە، بەلام خۇڭ دەرەتكەن. بۇچى لە پەيوهندى دەرەتكەن. بۇچى لە پەيوهندى دەرەتكەن، كە خۆى واھەلکەۋۇوە، خۆى لەتىو جىهاندا لە پەيوهندىدەيە؟ يان ئايا لە پەيوهندىيەكەدا باشىر خۆى دەرناخات؟ من و ئۇ لە پەيوهندىداين، بۇ جىاباكرىنەوە؟ بۇ بايەنەكە بىكىن بە ئاڭ؟ ئەم ئەنبايە چ سودىكى ھەيە؟ ئايا تىمە لە پەيوهندىدا باشىر لە شەنەكان ئىتاگىن؟ لېرىھەن ناچىنە ناو واثاسازىي (سېمىانىتىكى) فىئۇمېنىۋۇلىگىيەو بە بەراورە لەئەك واثاسازىي كلاسيكدا؟

- لە پرسىيارى كۆئاپىيەو دەسىپىدەكەم. واثاسازىي كلاسيكى بېرىار بەسەر جىهانى دەرەوە دە

تىسلا سەيرى گولەكە ناكەم كە لەۋىدایە، بەلکو ئەۋەنلا لە پىش چاوم دامناوه و لىي دەرۋانىمەوە، من خۆم لېرىم، بەلام لە روانىمدا لاي گولەكەم، تىسلا دىيارھېتىنى گولەكە لەم دووبارە روانىنەمدا رۇونىزە لە روانىنە راسىلە خۆكەي يەككەمجار، كە لە دەرەوە لېم روانى.

*چۈن رۇونىزە ئايا، كە من لېرى، لە (دەرەوە)، گولم ھەبىن، بۇ دەبىن لە نەروانىم و لەھەن ناۋەھەم بپوام؟ ئايا تىمە بپوام بە روانىنە دەرەكىيەكە نىيە؟

- نەخىر، تىمە بەھىچ جۇرىك گومانى لىتاكىن.

* ئەي بۇچى دەھىتىنە ناوە و ھەر لە دەرەوە لىي ناپوامىن؟ لە پىتىاپ چىدا؟

- لەبەرتەھەن جىهان ئەنسىنەتىنە، واتا من ھەرگىز ناۋانە زايىتىكى سەرچەميانەي جىھانم ھەيتىت. شەنەكان ھەميسە لەلا رۇوهەوە بە من دراون نەك سەرچەميانە. من بەو شىيۇدە ناۋانەن بىم بە ئۇيىزەرىك، كە خاۋەنە مەعرىفەي رۇون و ئاشكرايم.

* وائە تىمە ئۇسمان ھەيە روانىنمان بۇ گولەكە بپوام بە روانىنمان بۇ فنجان و شەنەكان چواردەرلى، لەبەرتەھەن روانىنەكەمان ئەنیا بۇ گولەكە بىت، ئەوا گولەكە دەھىتىنە ناو ناخمانەوە و جارىتىكى دى لېرىھە لە گۆل دەرۋانىن؟

- با مەسەلەي ئىرس وەلاوە بىتىن، بەلام ئەمە وەكى دى پرسىيارىكى گونجاوه. ئايا لە چ روانگەبەكەۋە؟ گونجاوه پەيوهندى بە سەرچەم ئەو روانىنەوە، كە چۈن من ئىسلا دەرك دەكەم. ھۆسۈرلەپ نموونە سەر مىزەكەم.

دداد. سه‌هردای نهمه هوسپیل
جهه خست دهکات، که هه‌مان باهث
ووهک سه‌رجهم مه‌بستی شیمه‌یه.
گهر من له هله‌لویسی سروشیدا له
چهند لایه‌کهوه له دره‌خنیک بروانم،
نهوا من ده‌کردن‌که‌ی خوم نایینم،
ده‌روهه‌ها من له هه‌ر روانیتیکی
لاروویه‌کی دره‌خنله‌که‌دا ناودر و کیکی
جیای ناگاییم هه‌یه. نه‌جا من
له هله‌لویسی فینو مینو لوه‌گیانه‌دا
روووده‌که‌مه دره‌خست-ده‌کردن‌که‌م
که تیستنا ده‌کردن-ده‌کراوه. تیستنا
نه‌و ناوه‌ر و که جیاوازانه‌ی ده‌کردنی
دره‌خنله‌که‌م بو ده‌ردکه‌ون. هه‌مان
دره‌خست ووهک سه‌رجهم. نه‌مه
ناگاییه‌کی نوبیه، که بیگومان ته‌میش
مه‌به‌سنله‌کییه و رووی کردوه‌نه
ناودر و کی لاروووه‌کان، که‌وانه نه‌میش
ده‌رکه‌رانه هه‌مان باهث دیاری
دهکات، به‌لام زورثره له کوئی
ده‌کردن‌که‌کانی لاروووه‌کانی هه‌مان
باهث، چونکه ناگاییه‌کی پیکه‌نیه‌ره.
نه‌نم ناگاییه‌کی سه‌رجه‌میه
و هه‌ر نه‌مه که ناگایی باهث
چیزده‌کات. تیستنا باهث به کرداره
تاونون‌نومه‌که‌ی پیکه‌نیان دروست
بجووه، که بیگومان کوئی ناوه‌ر و که
ده‌کراوه‌کان نوبیه، چونکه باهثی
پیکه‌نیار و کوئی شعوره‌کان نوبیه به‌و
باهثه ریاله، به‌لکو هه‌مه کیتیه‌کی
زورثره له نه‌وان، که‌وانه من
له ده‌کردنی دره‌خنیکدا نه‌نیا
لاروویه‌کی دره‌خنله‌که‌م پیرداوه و
نه‌نیا ناوه‌ر و کیکی نه‌و دره‌خنله‌م
له ناگاییدا هه‌یه، به‌لام له‌هه کیدا
لارووه، چونکه هه‌موو داپوشینیکی
پیکه‌راون، چونکه هه‌نونوکه‌یی تامازه بو نادیاری دیکه
نه‌هه‌نونوکه‌یی تامازه بو نادیاری دیکه
دداد.

* من ئىستا بىرم لەوە دەگرددەوە، كائى ئاسى پەپوهندى

دی ددهکم، زورتر لهوه که من له
ددهره وه دهیینم.
به لام نهمه و اثایه کی نهونو
تاگیه تیت که من دارسیوه که (یان
شه کردانه که) دده خده مه دو خیکی
هو شه کیی ژرانسیدنی الله وه، من
شندره کردن که هی خوم (ده رکردنی
دارسیوه که یان شه کردانه که) دده خده مه
نه و رو شه وه، لیره شدا به پرسه هی
یکه بنان زورتر بو من دینه گوری و هک
وهودی نه نیا به ریگی ده سلیمان
د بینه وه بیراری به سه ردا بددم.
سه رله نوی رو و ده که مه وه ثیگه هی
یکه بنان (به زمانی هوسه ریل
سینتیزیس)، چونکه پیویسه روونی
نکه مده وه. و هک و ثم، کائیک من له
جیهاندام و ده رک دده کم، نهوا من
دهه لویسینکی سرو شئیم ههیه: من
سووک و تاسان ده روانم، ده بیسیم،
نهون دده کم و هند. کائیک من خوم
نه بیرارادان به سه ره تم ده رکردنی
ده ره کیانه مدا ده بورم، به و اثایه کی
نه مینه دیانه ده پریمه وه بو
در گرئنی هله لویسینکی نوی که
یکه نمیتو لوه کیانه هی، نهوا ده رکردنی
ده ره کییه که هم که به سه کییه،
به راندوهه وه بو تائیک دی،
تم ده رکردنیم په ریزا وهیه کی
هو شه کییه. من له روانیندا که
شیروانینه، ده نوام هه نی بیدواهی کی له
لای جیاوازه وه له باهه (دره خنه)
بر روانم و لاروویه کی دره خنه که هم
ده ک ناوه ره کی ناگایی ههیه، تم
لارووهش هه ممو لارووه کانی دیکه هی
دره خنه که «داده پوشیت». له بهه تم
هه قیمه هه رگیز ناثوانین
سه رجه میانه ده رک باهه تیک بکهین،
له باره باره بزانین، ناخرا به گویه هی
یکه نمیتو لوه کی هر گیز باهه که همان
ده ک سه رجهم پینه دراوه، به لکو
نهوا له لارووه وه خوی پیشانی تیمه

ئە و فەلسەفە
 ئىنگلەزىيە، كە
 كۇنائى سەددىھى
 نۆزىدەيەم نەك ئەنیا
 لەسەر دورگەي
 بەرىنائىا، بەلكو
 ئەنانەت لەسەر
 كېشۈھى ئەوروباس
 بالادىدەست بىو و
 سەرەنزا كارىيەتلىي
 لەسەر خودى
 هۆسىريل ھەبۇو

دوای تهود که ددگهم به مه عریفه‌ی رروون و ناشکرا، نیدی بپیراری رروون و ناشکرا دددم. کهواهه رسنه‌ی لوگیگی دددم؟ به‌سهر بابه‌ثینی چیدا دددم؟ به‌سهر بابه‌ثینی دروسنکراودا. دروسنکراوی من سه‌بزیرکت. پرسه‌ی واناسازی لای هوسریل له ناکاییدا به‌ردخربت. شله‌که راسنه‌و خوچ به من دراوه، تهوجا من له‌تیو ناگاین په‌ئیدا به پیکه‌تیان دده‌گهم به گونجاتیکی له‌بار به خودی شله‌که، تهوكات ناوی لیده‌تیم، واژه دروسنده‌کهم، واله بپیرارد دده‌تیم «تهمه دارسیوه»، «نهمه شاخه»، «ناوچه گردد لانه کانی پاشوری کوبه ...».

گهر من له پیکهینانه ووه بپیاره که
بدهم، نهوا په یوهند بو نموونه
به دارسیوه که ووه (وهک لفه کان،
بله ره که، ره نگه که، دره خت
و با بهن دی له نهیشنی یان له
پیشنه ووه ...) ره چاوی زور شئ

تیوان شنه کانمان کرد، بیرم بو ئه و نه
نه چوو، که تیمه به سه ریه خو ناو
له شله کان ده تین، واله که ده تین
شکر دان، بى په یوهندی له گه ل
میزه که ئەم ناوهم لیناوه، واله
پرسه ناولینان ئایله ئیله، کۆپی
نییه. ئەمەش رەنگ پاساویتکی ئر
بیش بو ئەوهی، که له په یوهندی
دەریدە کم.

-بهلن، بهلأم به گهرانه و هي
مينوودي رووهه و كروك. تهوه كه
هاویه ندي تاگایيه، ديارين دگهه
دهارين كروك ديديه و ه.

* چون لوگیک ناپریوریه؟ لوگیک پهانی چیه؟ چون دهکریت سرهیه خو بقی له هزر له کالینکدا پهیوندندی له گهل سه بیوکنی هزرفاندا هه بیت؟

- پرسیار ٹهودیه که نایا چ زهه مینه یه ک بو خسنه وهی رون و ناشکرابی مه تریفه هه یه؟ تیمه بنه ما یه کمان پیوسله. هه مهو هزربینیکی مینڈوی پیوسلی به بنه ما یه کی جه خفت هه یه، چونکه گهر وا نه بیت، ٹهوسا مینڈ تواده لا ناکریت، هه رودها هزربین بریئی ده بیت له روشنیکی پسیکولوگیانه. بو نمونه ٹه و بنه ما یه لای هینگل هوشی ردهایه، هینگل هوشی ردها داده نیت و لھم بنه ما یه و، لھم پنھه وه، هزربین دیالیکنیکی تواده لا ده کاث. ٹه و بنه ما یه لای کانت بریئیه له تاگاین ٹرانسیندنتال، لای دیکارت ماثماتیکه، بهلام لای هوسریل لوگیکی په ثیمان هه یه که ردهایه، والنا له خودا هه یه. بو نمونه دهم رسنلیه سیلوگیزم: پ بریئیه له چ، بهلام چ بریئیه له ژ، کدوائے: پ بریئیه له ژ. ته مه ددرته نجامگیریه. هوسریل ده لیت، تھم سیلوگیرمه،

به تهره‌بی نهم زانسی پیووه‌ر، مولکی هیچ کدهس نییه، به لکو همه‌مومو کاڭ هله‌مومو كەس سیک لە هەر كۈوي بىهەپت دەۋاتىت بەگەرى بخاش. بۇ؟ چونكە لە خۇدا ھەيە، ھەبۇونىتىكى سەربەخۇقى لەو كەسە، لە هەر بىگەرىتىكى هەزرقان ھەيە. نەو لە پېش ئەزمۇونى بىگەرىيە وە ھەيە، ھەرودەما مائىمەتىكى، بە دىدى ھۆسەرلەن سەنەتى مائىمەتىكى، وەگ (٢ + ٣ = ٥)، سەربەخۇ لە بىگەر، لە زانا، ھەيە. ژمارەدەن لە خۇدا ھەن، بەلام دەشىت بىگەن بە بناغەي ھەزرقان ژمارەدەن. ھەمومو بىرۇددۇزە ماڭماڭىكە كان بەم جۇردەن، وەگ بىرۇددۇزى پىنانگوراس.

لۇگىكى پەئى سەربەخۇ ھەيە، بۇيە دەشىت بىگەت بە بناغەي لۇگىكى پراکلىكى، لۇگىكى پراکلىكىش تەو لۇگىكەيە، كە لە پرۇسەتى ھەزرقىدا پىسيكۇلۇگىيانە بەگەر دەخترىت. تاخى من لە پرۇسەتى ئۇيىزىنە دەدا لۇگىكىيانە دەھزىرىم. تەو فەلسەفە ئىنگىلىزىيە، كە كۆئىلەن سەددىي نۇزىدەيم نەك ئەنەن لە سەر دورگەي بەرىنائى، بەلکو ئەنەنەن لە سەر كىشىرەر ئەوروپا ش بالا دەدەست بۇو و سەرەن كارىگەرىن لە سەر خودى ھۆسەرلەن ھەبۇو، تەم تاوا دەنرېت (پىسيكۇلۇگىزم). تەم فەلسەفەيە وايداددەن كە لۇگىك ئەنەن پىتەرەي ھەزرقىنە، لەو شىۋىيە دەدا كە چۈن ئىتمە لە بايەتىك يان كېشىدەك دەنۇيىزىنە وە (پىتەنمان گەر ئۇيىزىرى راستەقىنە بىن، بەمەش لۇگىكىيانە بەزەرلىن). ھۆسەرلە بە پېچەوانە وە دەلىت كە لۇگىك سەربەخۇيە لە ھەزرقىن، كەوانە رەھايە، تەو سەبېزىكى يان بىگەرى زانست حىباپوھوھىيە (لە بىسولۇنە)، بە تەرەبى:

نه نانه‌ث بُو سهر کیشودری تهوروپا، بهمهش فهله‌فهی تهوروپیں سهر کیشودر کهونه دُوْخی برهه‌لستیبه و دیقینزیبه و. بهم پیبه دهبوو فهله‌فهی هاوشیوهی زانسه سروشیبه کان بنیاث بتریت، کهوانه فهله‌فهی له بدردهم لده‌سندانی داواکاریبه کهیدا بوو بُو تهود که ریگهی هزرینی سه‌رجهم زانسه کان دیاری بکاث، هؤسریل جاریکی دی تهه داواکاریهی بهرزکرده و به تیش جیاواز بناغه‌ی هزرینیکی یونیفرسالی رشت، نه‌مهش به دروشمی «گهراوه و بُو لای خودی شله‌کان». بهمه تاهیک هاشه وه به‌بهر هزرم‌هنداندا که نهیان ده‌بیست فهله‌فهی هاوشیوهی زانسه سروشیبه کان بنیاث بتریت و زانسیک بیت به‌پال زانسه کانی دیکه‌وه. بهمه ده‌رورویه که له فهله‌فهی کرایه‌وه. وه ک وئم، شله‌کان وانا فیتومنیه کان، کرُوكه کانی ناگایی، تهوجا بُو گهیشتن بهم فیتومنیانه هیچ تیوریه ک پیویست نیبه، به‌لکو هزرفلان تهودندی به‌سه میتوپیانه له ناگایی خوی بتویزیته و، لیره‌شدا گمراه که تویزیکنیبه یان هه‌بوونه رده‌هاکهی لوزیکی په‌ثی به‌ههند و‌برگریت، ثاکو له‌تیو ناگایی، په‌ثیکراوی خوییدا بگاث به کرُوكدیدی، یان به فیتومندیدی و نه‌نیا و‌سفی تهود بکاث، که به روون و تاشکرابی به ته دراوه، کهوانه پیویست نیبه رووبکریته جیهانی ریال و هه‌ر لام شیوه‌یدا بپاری به‌سهردا بدریت.

نه‌روریه وه له‌سهر ته و کیشودر و نه‌مه‌ریکا کران، به‌لام له فهله‌فهی ده‌هه‌میشه پرسیاریک له‌گوئی بوو که به‌رددهم هه‌ولی و‌لامدانه وهی بیان چاره‌سه‌رکردنی ده‌دراء، به‌لام و‌لامه کان گه‌رجی به‌رهه‌می میتوپیانه جیاوازان ده‌خشنه وه، هیشنا هه‌ر سانارکه نه‌بوون و چاره‌سه‌ری تهه کیشیه‌یه بیان نه‌ده کرد. پاشان هؤسریلیش له سه‌ره‌ثای سه‌دهم بیسنه‌مدا و‌لامه کهی خوی ده‌خانه به‌ردهم. پرسیاره که رwoo ده‌کانه هه‌گونجاویه ک، که له نیوان سه‌بزیکت و نویزیکندا هه‌یده. تایا هه‌نزا چه‌ند من به جه‌خنی ده‌زانم، ته و شانه که من لیبان به‌تاقام یان دانراوی ناگایی من، له راسیشدا هه‌ر بهو چه‌شنه‌ن وه ک چون ناگایی من دایناون؟ ته‌وجا: تایا من ج گه‌ره‌نیبه کم هه‌یده بُو تهود که ویه و موتایشه کانی تیو ناگاییم به‌تله‌واوی هاوشیوهی شله‌کانی جیهانی ده‌ره‌وهن؟ هه‌روده‌ها هؤسریل یه‌کیکه له و فهیله‌سوانه که ناچاره و‌لامی تهه پرسیاره بداله‌وه، هاوشیوهی فهیله‌سوانی پیش خوی که هه‌ر یه‌که یان میتوپیانه به شیوه‌ی نایه‌نمه‌ندی خوی هه‌ولی و‌لامدانه وهی دابوو، به‌لام پیش تهه‌وهی رووبکه‌ینه و‌لامه کهی هؤسریل، پیویسته لدو نه‌نگزدیه‌ش بروانین که فهله‌فهی له کوئایی سه‌دهمی نویسنه کانی، ته‌مهش خویه‌وه خه‌ریکه، به‌لئن ته و نانه‌نده جیهان یان سروشی کردووه به دانراوی مه‌به‌سنه کانی، ته‌مهش دیکارث وانه‌نی له پیتاوی سوود و به‌خنه‌وه‌ری مروق‌قاپیه‌نیدا. بیر بکه نه‌وه له و هه‌موو دروسنکردن، (تیخیراعه) که له سه‌ره‌ثای سه‌رده‌می نویس

جاریکی دی ده‌ست ددکان به شروفه‌ی ناگایی، بوثه‌وهی بگاث به روون و تاشکرابی ته و نیگانه‌ی لوزیکی په‌ثی، به‌لام گهر نیگه‌کان ره‌ها بن، بوبوتیکی سه‌ره‌خویان له بکه‌ری هزرفلان هه‌بیت، نهوا پرسیار ته‌ودیه که تایا بکه‌ر چ شیمانه‌کی به‌شداریکردنی له بوبونی نهه نیگانه‌دا هه‌یده که ره‌هایه، نهواو له خودی ته و جیابووه‌یده؟ ته‌مه کیشیه‌کی کرُوكیه له فیتومنویلوزیکی هؤسریلدا و له‌وه زیاثر رwoo نیتاکم.

* بُوچی گرنگه سه‌رنج له خودی شله‌کان بدهین؟ پیشتر سه‌رنج له چ درابووه؟

- بُو و‌لامن تهه پرسیاره پیویسته له لایه‌ک رووبکه‌ینه کیشیه‌کی کرُوكیه فهله‌فهی سه‌رده‌می نوی که له کانی دیکارثه وه له‌گوئی بوو، له لایه‌ک دی رووبکه‌ینه ته و نه‌نگزدیه‌ی فهله‌فهی، که له کوئایی سه‌دهمی نویسنه ته‌روده‌لدا. فهله‌فهی سه‌رده‌می نویسنه ته‌روده‌لدا. که پاشان له‌هه کاننداده نگاوی نایه نیو مؤدیرنه وه، له کانی دیکارثه وه له به‌ردهم پرسیاری گونجاوی سه‌بزیکت و نویزیکندا بوو، وانا پرسیاری بکه‌ری هزرفلان که نه‌نیا به دانراوی کانی خویه‌وه خه‌ریکه، به‌لئن ته و نانه‌نده جیهان یان سروشی کردووه به دانراوی مه‌به‌سنه کانی، ته‌مهش دیکارث وانه‌نی له پیتاوی سوود و به‌خنه‌وه‌ری مروق‌قاپیه‌نیدا. بیر بکه نه‌وه له و هه‌موو دروسنکردن، (تیخیراعه) که له سه‌ره‌ثای سه‌رده‌می نویس

پۆل ئېلواز

پۆل ئېلواز شاعیرى خۆشەویستى و ئازادى
لەقەوانىكى ئاوىتەكراودا

شىعرى ئېلواز
گرىدرابى هېزى سۆز و وردبۇونەوەيە

ئېلواز و تەنگەزەي روشنىيىر

پۆل ئېلواز..
ئازادى و خۆشەویستى

لە عمردېبىيەوە: ئەحمەد فاتىج